

1. EUSKAL HERRIKO AUTONOMIA ERKIDEGOAN INMIGRAZIOARI BURUZKO PLAN OSO BAT ONETSI BEHAR DA

Gure herrian gero eta etorkin gehiago dagoenez¹, gizarte bazterketa gertatzen ari da, eta eskubideak bermatzekoa den Arartekoarena bezalako erakundeak ezin dezake gaia alde batera utzi. Ez dugu ahaztu behar inmigrazioaren eragile nagusia ekonomia dela neurri handi batean eta herria uzten duten pertsonak, eta herriarekin batera familiak eta ingurunea, bizitza maila hobetzekotan egiten dutela alde oro har, bizi dituzten pobrezia eta injustizietatik nola edo hala ihes egin nahian. Babesik ezak, jokoaren arauak ez ezagutzeak, dituzten eskubideen berri ez izateak, oro har, egoera latzean uzten dituzte etorkinak.

Erakundeek eta euskal gizarteak berak arazoari ematen dioten erantzuna ez dator bat, kasu askotan, elkartasunaren printzipioarekin eta etorkinen oinarritzko eskubideen beharrezko onarpenarekin. Asko dira, oraindik ere, gure erkidegoan integratzeko traba ugari aurkitzen dituzten etorkinak. Etxebizitza, hezkuntza, lana, gizarte bizitzan parte hartzea dira, besteak beste, etorkinek euskal gizartean integratzeko prozesuan aurkitzen dituzten arazo nagusienetako batzuk, erkidegoko gainerako partaideek dituzten baldintza bertsuetan integratzeko.

Handiak dira, inolako zalantzarik gabe, arlo horretan euskal erakunde publikoak egiten ari diren ahaleginak. Hala ere, Ararteko erakundeak egiaztatu ahal izan duenez, sektoreka egiten diren ahaleginak dira, ahalegin bakanak, arlo beretan beste administrazio batzuk egiten duten lana aintzakotzat hartzen ez dutenak. Are gehiago, zenbait alditan antzeko helburua duten bestelako sektore esparruetan administrazioak berak lantzen dituenak dira, ezta ildo horretan gizarte eragileak egiten ari direna ere. Hots, erakundeak arlo hori lantzen du, baina ekintza sakabanatuak dira, koordinaziorik gabekoak eta, batzuetan, koiunturakoak.

Egoera hala izateko badira arrazoiak, neurri batean inmigrazioarekin lotura zuzena duten esparru asko dagoelako, eta bereziki etorkinen integrazio sozialarekin; esparru horretan erantzukizuna duten administrazio anitzak izateak ere zerikusi handia du. Argi izan behar dugu EAEk era askotako eskumenak dituela integrazioaren gakotzat hartzen diren sektore desberdinetan hala nola hezkuntza, osasuna, etxebizitza, gizarte ongizatea,

---

1 Kontseilu Ekonomiko eta Sozialaren 2000ko azken memoriatik ateratako datuen arabera, EHAEn dagoen etorkinen kopurua % 9,57 da 1998ko datuekin konparatuta; igoera batez ere Araban gertatu da, % 26,36ko hazkundera hain zuzen.

adin txikikoei laguntzea, lana, kultura etab.; eta eskumen horietako asko erakunde komunen eta lurralde historikoen artean banatuta daudela. Horri integrazio prozesuan udalek jokatu behar duten rola gehitu behar diogu, ez bakarrik zenbait arlotan eman zaizkien eginkizunengatik, baizik eta herritarrengandik hurbilen dauden administrazioak direlako; eta hala direnez gero, etorkinak haiekin jartzen dira harremanetan hasieran. Gainera, administrazio horietako bakoitzaren eskumenak arlo desberdinei ematen zaizkie.

Egoera nahaspilatsu hori are zailagoa egiten da zeren eta inmigrazioa, atzerritarak eta asilo eskubidea bezalako gaiak erantzuna emateko hain eskumen erabakigarriak Estatuarenak baino ez baitira, Konstituzioan ezarritakoaren arabera. Izan ere, etorkinak helden direnean izaten duten egoerak oso eragin zuzena du etorkinak integrazteko edozein politika ezartzerako orduan.

Baina euskal administrazioak inmigraziorako ematen ari diren erantzuna halakoa da, neurri handi batean, gure autonomia erkidegoan tresna egokirik ez dugulako, etorkinak euskal gizartean integrazteak dakartzan arazoei erantzun osoa eta koordinatua emateko. Tresna horrek osotasunean landuko ditu inplikaturik dauden sektoreak, baita administrazioen egituren eraketa eta inmigrazioaren arloan gizarte eragileek egindako lana ere.

Inmigrazioaren inguruan erakundeek duten eginkizunetan dagoen nahaspila izanda, eta inmigrazioaren arazoa ordenan eta planifikatua lantzeko beharra ikusita, gure Erkidegoko etorkinei laguntzeko plan integrala behar da, estatuak eta bestelako autonomia erkidegoek egin duten bezalaxe, beti ere haien eskumenen esparruen barruan.. Hala eginez gero, gaur egunean administrazioak eta gizarte eragileak egiten ari diren ahaleginak batu egingo lirateke, bi erakundek esku-hartze bera egitea saihestuko litzateke eta, azken batean, gure herrian inmigrazioak dakartzan arazo ugariari erantzun planifikatua emango litzaike.

Inmigrazioari buruzko plan autonomikoa egiteko beharra argi utzi du Euskadiko Kontseilu Ekonomiko eta Sozialak 2000ko urteari dagokion memoria sozio-ekonomikoan.

Era berean, EAEko administrazioak 2001. urtean gehitu du lehenengoz inmigrazioari buruzko berriazko arlo bat haren eraketan², eta arlo hori³ hartzen duen Etxebizitza eta Gizarte Gaietarako Sailaren bidez, gaiari buruzko plan bat egiteko asmoa iragarri du.

Erakunde honen iritziz, etorkinei laguntza emango dien planak ezin ditzake albo batera utz ondoren laburbilduko ditugun oinarriko gaiak, inmigrazioaren politika autonomikoaren adierazpena den aldetik.

Lehenengo eta behin, etorkinei laguntzeko politikan argi izan behar dugu inmigrazioak etorkinak hartzen dituen gizartearen egituraketan eragina duela, haren bizimoduan, kultur adierazpenean eta elkarbizitzan, eta, hori dela-eta, gizarte osoak hartu behar du bere gain. Horrexegatik, beraz, etorkinak gure gizartean integrazteko eta integrazio hori gizarteko gainerako pertsonen berdintasunean egingo dela bermatuko duen planak ez du bere helburua beteko baldin eta proposatzen dituen neurriak

---

2 Uztailaren 16ko 7/2001 Dekretuaren 10. art. Bis (irailaren 17ko 19/2001 Dekretuak gehituta).

3 Uztailaren 16ko 7/2001 Dekretuaren 10. art. Bis (irailaren 17ko 19/2001 Dekretuak gehituta) eta otsailaren 12ko 40/2002 Dekretuaren 13 eta 16. artikulua.

etorkinentzat baino ez badira. Gaia osotasunez jorratzean, etorkinak hartzen duen gizartearentzako bestelako jarduketez gain, elkar ezagutzeko bidea emango zaigu, eta inmigrazioa garapen ekonomiko, sozial eta kulturalerako faktore gisa hartu behar da, baita etorkina erkidegoko beste partaide bat legez hartu ere eskubide eta betebeharrak bertsuak dituztela. Halaxe eginez gero, neurri integratzaileak lortuko ditugu; bestela ez.

Arazoa dagoen gizartearen errealitatea zehatz-mehatz ezagutzea, era berean, edozein herri politika egiteko oinarritzko osagaia da; etorkinei laguntzeko politikari dagokionez ere. Autonomia Erkidegoko inmigrazioaren benetako egoera ezagutzea, beraz, abiapuntu saihestezina da arlo horretako politika autonomikoa zehaztean.

Bestalde, plangintza egiteko edozein tresnari datxekio berorrekin lortu nahi diren helburuak zehaztea eta berau lortzeko baliabideak ezartzea. Inmigratioari buruzko etorkizuneko planak ere oinarritzko eduki hori izan beharko du. Eta, horren ondorioz, honakoak agertuko dira, behinik behin: lortu nahi diren helburuak, garatu beharreko jarduketa zehatzak, berauek burutzeko arduradunak eta ekintzok betearazteko beharrezkoak diren baliabide ekonomikoak.

Baina inola ere ezin da ezkutatu ezen helburuak eta plana betearazteko ekintzak zehaztuta, plana, neurri handi batean, haren bideragarritasun ekonomikoaren menpe egongo dela. Horixe azpimarratu nahi dugu planari dagokionez, eta ondorengo gai hauetan arreta jarri gura dugu: ezarritako jarduketan azterketa ekonomikoaren rol erabakigarria, azterketa abian jartzeko beharrezkoak diren gastuak zenbatzea eta gastuari aurre egiteko beharrezko zuzkidurak aurrekontuetan ezartzea dira etorkizuneko plana betetzeko bermeak.

Bestalde, integrazio prozesuak gizarte osoaren inplikazioa eskatzen du, lehenago esana dugunez. Hori dela-eta, funtsezkoa da, gure iritziz, etorkinak integratzeko helburua duen plan onetsiak adostasun zabala izatea politikarien artean eta gizartean; oinarritzkoa da ere plana egiteko jardunbidean gizarte eragileek eta etorkinek eurek parte hartzea.

Era berean, etorkizuneko plana eraginkorra izango dela bermatzeko, administrazio egokiek plana egiteko jardunbidean parte hartu eta bertan ezarritako neurriak hartzeko erantzukizuna bereganatu behar dutela uste dugu. Izan ere, administrazio horiek, ustez, plana betearazteko erantzule nagusiak izango dira.

Laburbilduta, Ararteko erakundeak, esandako guztiari aurre egiteko, plan bat onestea gehiago ezin atzera daitekeela uste du. Plan horrek, ikuspegi osoaren eta koordinatuaren bidez eta giza eskubideak errespetatu nahian, inmigrazioaren arazoari aurre egiteko erkidegoak hartu behar duen politika zehaztu beharko du, jarduteko ildoak ezarri beharko ditu eta berau betearazteko beharrezko finantzabideak izan beharko ditu.